

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:

Краків, Ожешкової 7.
Тел. 163-47

АДМІНІСТРАЦІЯ:

Краків, Райхштрассе 34.
Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК

„Cholmer Land“ Wochenausgabe

SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszówagasse 7. — Fernruf 163-47

VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:

Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.

Ціна прим. 30 сот.

Зустріч Фюрера і Дуче

Важливі наради напередодні великих вирішень

В часі, коли весь світ живе в очікуванні вирішних дій, два державні мужі, Фюрер і Дуче, в безпосередній зустрічі обговорили спільно всі важливі справи, які торкаються Німеччини й Італії, а одночасно багато уваги присвятили повоєнним плянам. Про цю зустріч появився з Головної Квартири Фюрера урядовий комунікат такого змісту:

Фюрер і Дуче зустрілися 22. і 23. квітня. У ході спільних розмов, проведених у душі старої прилязі, що існує між Фюрером і Дуче, обмірковано політичні, військові й господарські проблеми, які торкаються обох країн і їх спільних цілей. Дуче переказав Фюрерові постанову республікансько-фашистського уряду, як єдиного представника всього італійського народу, дальше активізувати свою боєву участь по боці союзників пакту трьох. Ця постанова знайшла найтепліше признание, а змагання уряду Дуче знаходять успішну підтримку в німецькому уряді. Рішучість держав пакту трьох переможно закінчити війну проти большевиків на Сході та жидів і плутократів на Заході та заповнити народам життя на основі нового справедливого ладу, знайшли свій вислів у мові Фюрера про розвиток сили та участь у бою всіх могутніх засобів для майбутніх вирішень і післявоєнного часу.

У нарадах між Фюрером і Дуче, в яких взяли участь німецький міністер закордонних справ фон Рібентроп і генералфельдмаршал Кайтель та з італійського боку маршал Граціані і державний секретар Мацоліні, підтверджено непохитне рішення продовжувати боротьбу пліч-о-пліч аж до виборення остаточної перемоги та досягнення політичних цілей, до яких змагає вісь і держави пакту трьох. У зустрічі між Фюрером і Дуче взяли участь також німецький амбасадор та уповноважений Великої Німеччини в Італії, Ран, та італійський амбасадор у Берліні, Анфузо.

*

При нагоді зустрічі з Фюрером, Дуче зробив на одному військовому майдані вправ перегляд італійських дивізій, які там формуються, та переконався про стан їх вишколу й озброєння. у перегляді взяв також участь Граціані. Італійських гостей проводили шеф найвищого командування німецьких збройних сил генерал-фельдмаршал Кайтель і командант резервового сухопутного війська генерал-полковник Фром.

У зв'язку з нарадами Фюрера і Дуче в пресі появилася багато голосів, що вказують на вагу цієї зустрічі. В них, між іншим, підкреслюється, що перевірка загальної ситуації Фюрером і Дуче прийшла у

часі, що його можна вважати навечерям найбільших рішень. Певність, якою пройнятий німецький провід з уваги на найближчі завдання, і переконання, що прийдешні події спричиняться лише до перемоги Німеч-

чини та її союзників, були прикметні для настрою цієї зустрічі, так само, як прикметною рисою звідомлення є те, що воно вперше згадує про цілі післявоєнного часу. Означення тих цілей грало поважну роль у нарадах. Фюрер і Дуче жваво обмінювались думками про пляни, які повинні заповнити народам життя на основі нового справедливого ладу.

Огляд воєнних і політичних подій

Минулий тиждень став одним з цікавіших в історії сучасної війни. Точка тяжкості воєнних дій пересунулася в ньому більше на Захід. Хоч у південній частині східного фронту продовжуються великі бої і може навіть прийти до нової большевицької офензиви, проте переходно німецькі армії обмежуються там до оборони. Нових великих дій німецьких військ треба очікувати на Сході щойно тоді, коли виясниться

положення на Заході. На півдні в Італії продовжується розмірна тиша. На Далекому Сході відбуваються бої на пограниччі Індії та на островах Тихого океану.

Минулий тиждень приніс також визначну політичну подію. Стала нею зустріч Фюрера й Дуче, про яку обширніше пишемо на окремом місці. Визначальною політичною подією було також національне свято німецького народу 1. травня.

Загальне положення на Сході

Головні боєві дії на східному фронті далі зосереджувалися в південній його частині. Середня частина фронту була розмірно досить спокійна. Де-що живіші були боєві дії в північній частині фронту, зокрема коло Нарви, але й там вони були слабші, ніж колинебудь.

Природа має свої закони й то їм мусять коритися навіть воєнні дії. Середня і північна частина фронту щойно тепер позбулася снігів та ледів. Ясно, що поки терен не підсох, годі говорити про більші боєві дії.

Боєві дії на Півдні

Хоч на всьому просторі південної частини східного фронту большевики змагають до одної цілі, якою було б прорвати німецький оборонний фронт і знищити німецькі армії, проте хід боїв різний в поодиноких його частинах. Перевагою большевицьких наступів відзначається долина частина південного фронту з Кримом, Бесарабією та Молдавією. Загнано в горішній частині між Карпатами та горішнім Дністром, вздовж Стрипи й між Бродами, Луцьком та Ковлем визначно проявляються успішні наступи німецьких та мадярських військ. Згідно з цим загальним поділом відбувалися поодинокі боєві дії. В Криму большевики без більших успіхів наступали на Севастополь. Готуючися до сильних наступів, вони почали стягати в Криму важку артилерію та боєве летунство. До заєзятих большевицьких наступів приходило також і над Дністром. Але найсильніше вони натискали коло Тирасполя, Дубосар, Григоріополь та Оргієва, бажаючи собі відкрити шлях на Кишинів. До

заєзятих боїв прийшло також біля Яс. Збираючи більші сили, вони готувалися до нового наступу на Яси, та німецькі й румунські війська, збагнувши в чому справа, рішили перебити ворожу підготовку. З тією метою вони вдарили на большевиків. Так прийшло до великої битви коло Яс, що принесла большевикам великі втрати в панцирній зброї та летунстві. Поправляючи свої становища німецькі та мадярські війська не тільки відбивали ворожі атаки між горішнім Дністром і Карпатами, але знову відкинули большевиків. Так мадярські частини зайняли Кути й підійшли близько до Коломиї, а німецькі зайняли Бортники. Але мабуть найбільшим успіхом німецької зброї було поширення свсіх просторів коло Луцька та Ковля, а зокрема сміливий прорив сильно розбудованих большевицьких становищ на південний захід від Ковля. Німецькі частини оточили там і знищили ворожу дивізію кінноти. В німецький полон попав командант дивізії зі своїм шта-

(Док. на 2-ій стор.)

У перші роковини

Минув рік, як по всьому українському світі пішла новина про творення 44-Дивізії з українських добровольців. Умовини, що серед них прийшла та подія і форма, що в ній вона виявилася, промовляли не так до серця, до почування, як скоріше до тверезого розуму, що важить і рахує. І українське громадянство, згорі до низу, зрозуміло своє місце і свій обов'язок. Доказом того велелюдні збори по округах і повітах, доказом того десятки тисяч зголошень. Молоді і старші, сини і батьки зі старої війни, селяни, робітники, гімназисти, студенти, урядовці, — всі звання і всі верстви спішили туди, куди кликав їх обов'язок. Сумніви гарячіших ослаблювалися споминами старших, що пам'ятали 1914-ий рік і творення легіону Українських Січових Стрільців, серед труднощів, перешкод, непорозумінь. Сумніви розвіювалися тверезою наукою, що її перейняло галицьке суспільство від свого найбільшого учителя Івана Франка: що — мовляв — „хай початок багатством не блиска“, та все ж треба пам'ятати, що „тісна і вузька і найбільших коліска...“

Була тепла весна. Зологе сонце і голубе небо вгорі і жовто-блакитні прапори на хатах і на чолі людської ріки. Вона плила м'якими ще дорогами до галицьких міст засвідчити свою готовість стати до бою з відвідичним ворогом з Півночі і Сходу. І гомоніла по всьому краю, як весна тепла, раз сонячна, то хмарна, але незарадна товаришка всіх глибших українських переживань, наша пісня про те, що знову підійдемо червону калину і нашу славу Україну розвеселимо.

Після таких свят неминуче прийшли будні. Довга праця німецького підготовного апарату, Військової Управи, все те нетерпеливило зголошених, потім перегляд, поклик, прощання з батьками... Знову ті вічні українські сльози жіночі, матерів і дізчат. Хоч цим разом було їх може й менше. Це свідомість, що нинішня тотальна війна не дасть нікому сховатися в тихому родинному кутку, проникла в найглухіші закутки краю і серця. Після свят прийшла тяжка праця у вишкелі, що вимагала найбільшої натуги фізичних сил і волі. Це ж український цивіліст мав стати вояком сучасної війни.

Це був час основної переві-

ки. Не всі витримали іспит. Але тим, що з честю пройшли його, дала історія велике призначення: засвідчити перед усім світом не тільки словом, але збройним чином волю українського народу стати повноцінним членом і співтворцем нової Європи.

Галицька 4-Дивізія стоїть на передодні своєї найвищої проби і міри віч-на-віч із смертельним ворогом, духом азійського степу, що чорною хмарою повис над українською історією. Тож усі, старшини і стрільці, мусять усвідомити собі, що вони мають стати далекими спадкоємцями княжих дружин, що вони мають стати далекими спадкоємцями княжих дружин, що степ перегорджували червеними шитами, обороняючи рідні землі від хижого степового птаха. Вони ж мають здобути собі право наслідства козацької слави і заступити своїми рядами шляхи новим большевицьким ордам, що нищать і грабують край, беруть із нього в ясир, і українських людей переганяють у далеку, соловецьку чи сибірську, новобісурменську неволю. І вкінці їм дано бути справжніми продовжниками боротьби українського січового стрілецтва проти москеського білого чи червоного царату. Стрільці і старшини мусять пам'ятати, що на них дивиться вся українська історія.

Ще одно мусять знати старшини і стрільці дивізії. Наші національні вороги вперто нищили впродовж 20 літ змагання українства сходити своє життя новими формами. Всі наші організаційні зусилля підривалися. Українство мало бути безфермною народною масою, погноєм і підвалиною чужих будівель. Через створення 4-Дивізії українство Галичини дістало можливість перейти найкращу німецьку військову школу. І в рядах збройних сил Великої Німеччини по сучасному оформити свою окрему військову одиницю.

Тож ясно, що всі творчі і тверезі сили українства прив'язують свої надії до Дивізії. Вона стає зачатком і зразком, що де нього можуть підтягатися й інші ділянки нашого життя, виходячи з хаосу до розумного порядку.

Так у відношенні до зовнішнього світу 4-Стрілецька Дивізія Галичина стає маніфестацією вірності українців своїй історії і своєму споконвічному призначенню: бути лицарем і оборонцем європейського ладу проти азійських орд. У відношенні ж до свого рідного світу, 4-Дивізія стає твердою скелею, що об неї мають розбитися пекельні ворота внутрішнього хаосу, спричиненого неволею і довголітньою війною. Творчі сили українства хочуть бачити в Дивізії святого Юрія, що йому молилося колись козацьке військо, того юного, ясноликого лицаря, що вбиває нечестивого гада анархії і розвалу.

Хай же свідомість цих завдань буде гордим прапором Галицької Дивізії. Оце той прапор думок і переконань, що його в роковини створення Да-

візії зважуюся вручити їй, як провідник зорганізованого українства, як провідник Українського Центрального Комітету. Хай той прапор окрилить її до подвигів, достойних нашої історії. Українське громадянство зі стриманим віддыхом і

горячою любов'ю слідкуватиме за кожним рішальним кроком Дивізії. Українське громадянство вірить, що прийде хвилинка, коли воно вітатиме 4-Стрілецьку Дивізію Галичина, як переможця і героя!

Володимир Кубійович.

Огляд подій

(Донісання зі стор. 1-01).

бом і багато червоноармійців. Прочищуючи зайнятий терен, німецькі війська пересунули свої становища наперед до ріки Турії. Крім того німецькі

війська були перевели випад у просторі Прип'яті над горішнім Стиром, відкидаючи ворога назад.

На італійському фронті без змін

Ніяких більших боевих дій не було на півдні в Італії. І під Нетуно й коло Касіно відбувалися переважно місцеві бої. Вони зводилися до оборони перед ворожими атаками, до власних випадів, артилерійського обстрілу, бомбардувань ворожих об'єктів і кораблів та очищування від комуністичних

банд деяких островів Адрієського моря — Мліет і Корчулі. На згадку заслуговують морські сутички між німецькими швидкоплавними човнами й ворожими нищильниками біля Ельби, де ворог утратив 3 швидкоплавні човни й кілька менших боевих одиниць.

Поширення летунської оборони

Минулого тижня зросла боева діяльність ворожого летунства. Воно в більших як досі розмірах стало бомбардувати, змагаючи до знищення німецьких промислових осередків, зокрема до припинення летунського виробництва та до зруйнування німецьких шляхів на захід. З тих плянів ворожого летунства можна б здогадуватися, що альянти думають про удар, тобто висад в Європі. Покищо вони змагають до того, щоб опанувати повітряні простори. З тією метою ворожі літаки з'являлися над західними зайнятими просторами та над Північно-Західною і Південною Німеччиною та над американські літаки бомбардували відкриті німецькі міста — Гам, Кобленц, місцевості коло Відня, зокрема Вінернойштадт, околиці Мюнхену і Фрідріхсгафену та Бравншвайгу. Крім того американські летуни налетіли на Париж і на Букарешт. Англійські нічні атаки були звернені проти міст — Дюсель-

дорф, Брвншвайг, Мангайм, Мюнхен, Карльсруе, Мангайм, Ессен, Швалінфурт і Фрідріхсгафен. Зокрема важкий був налет на Мюнхен, де ворог понизив чимало цінних мистецьких і культурних пам'яток, що були власністю і гордістю не тільки самого німецького народу, але всіх цивілізованих народів. Підчас своїх терористичних налетів ворог утратив понад 482 летунських машини. Між ними більшість творили 4-мсторові бомбовики. Загалом між 1-25. квітня ц. р. ворог був утратив 1264 літунські машини. Це вказує не тільки на силу німецької протилетунської оборони, що постійно зростає, але також і на те, що без уваги на ворожий летунський терор німецький воєний промисел далі працює з повним розмахом і боевий дух німецького населення непохитний. Німецьке летунство успішно бомбардувало воєні об'єкти у південній та південно-східній Англії, Бристоль і зосередження ворожих кораблів.

на морі

Майже рівночасно почався зріст боевих дій на морі, зокрема вздовж західно-європейського побережжя і в Каналі на південь від Англії. Досі вже кілька разів прийшло до боїв між німецькими швидкоплавними човнами, та ворожими нищильниками. В боях коло Шербурга, Сен-Мальо, коло південного побережжя Англії та коло Бретонії ворог утратив чимало воєнних та транспортних кораблів. Усе це також вказує на можливість ворожої підготовки до атаки на європейський суходіл. У зв'язку з боями на

морі треба згадати, що німецький воєний промисел виробляє тепер новий тип підводних човнів. Вони є спеціально озброєні для боротьби з літаками, тому тепер підвод. човен уже не мусять шукати захисту перед ворожими літаками, поринаючи у морських хвилях, але може успішно боронитися. Коли вже мова про війну на морі, треба згадати, що помер американський міністр морських справ Нокс. Колись він чванився, що за 30 днів американські літаки зможуть знищити Японію.

На Далекому Сході

В районі Тихого океану взяті бої ідуть за японську твердиню на Новому Поморі Рабавль і на Новій Гвінеї, де американці знову висіли під сильною охороною корабельної артилерії. Посилаючи раз-у-раз нові війська, американці дося-

гли в просторі нових висадів сильної переваги. Рівнобічно продовжуються бої на суходолі у південно-східній провінції Індії і Асам. Японці щораз більше стискають кільце навколо окруженого міста Імфаль.

Німецьке Свято Праці

З нагоди 1 травня, що як „День праці“ є святом німецького народу, Фюрер наділив зі соким відзначенням „Піонерів праці“ 9 заслужених громадян. Між ними є 4 інженери, 1 юрист і 4 робітники. Усі вони у визначний спосіб причинилися працею своєї думки і рук до такого розвитку німецького воєнного промислу і господарського життя, якого вимагає сучасна війна. З нагоди 1. травня провідник Німецького Фронту Праці д-р Лей проголосив відозву до німецького народу, в якій подякував усім громадянам за їх дотеперішній труд, зазначив, що через війну зовнішні умовини праці часто стали навіть важкі, але кожний ворожий налет робить німецький нарід ще завзятішим і твердішим. Німецький нарід знає тільки одне гасло: виконати всі завдання, доручені Фюрером.

Невдача аліантської дипломатії

Недавно американці зажадали від нейтральних держав, щоб вони під загрозою припинення довозу важких товарів, зірвали торговельні взаємини з Німеччиною. Між тими державами була також Швеція. Саме тепер вона відмовилася виконати домагання аліантів тому, що вона потребує німецького промислу. Невдачею закінчилася також нова спроба посередництва Швеції між СССР і Фінляндією. Фінський уряд і парламент відкинув совітські пропозиції, бо їх не можливо було прийняти.

Бадоліо має нових міністрів

Нарешті вже дійшло до створення нового італійського уряду Бадоліо. До нього увійшов старий провідник італійських лібералів граф Сфорца, соціал-демократ Манціні та провідник італійських комуністів, що недавно вернувся з Москви, Ерколлі. Новий уряд Бадоліо спирається на представників аж 6-ох партій, а перш усього підлягає сильному впливові комуністів. Газети вже принесли вістку, що новий уряд доручив увести в італійських гімназіях російську мову, як обов'язкову.

ЗВІДОМЛЕННЯ ВТІКАЧА З ЧЕРНІВЦІВ.

Румунський часопис „Вірадат“ помістив таке повідомлення з Яс: „До Яс прибув з Чернівців польський учитель, Станіслав Цесла, який після незвичайних пригод, пробрався через лінії обидвох воюючих армій. Він заявив, що з приходом червоної армії на зайняті землі запровадує режим жаху й терору. Разом з військом ідуть також червоні комісари з їхнім апаратом, який негайно перебирає політичний провід також в найменших місцевостях. Тому, що серед комісарів знаходяться багато людей, які давніше діяли в тих обшарах, вони криваво розправляються з населенням Галичини і Буковини. До цього всього додати треба також велику мережу різних донощиків, які немилосердно мстяться на політичних противниках, а часто нищать людей із звичайних особистих причин.“

Перші в громаді

Кожний, хочби й невеликий гурт людей, що його єднає спільна думка, спільна праця, спільне завдання, має свої провідні одиниці, які кермують даним гуртом, накреслюють план роботи, розділюють завдання і обов'язки та перевіряють їх виконання. В статутних товариствах це члени Виділу, Ради, чи Проводу, а в інших спільнотах — це взагалі ті, на яких дивиться загал, в яких шукає помічі, поради, вказівок. Назв'ємо їх першими в громаді, тобто людьми, що завдяки своєму становищу, чи вікові, завдяки своєму досвідові, розумові, тактові здобули собі довіру, повагу, вплив і значення в громаді.

В останніх десятиліттях, коли наше життя в Галичині щораз більше різничилося, коли творилися різні нові товариства й організації — економічні, спортові, суспільно-виховні — що переймали на себе частину праці давніх читалень, щоб з малих початків розбудувати окремі ділянки національного життя (напр. кооперацію, Рідну Школу, Відродження і т. п.) — тоді в наших селах почало виростати багато провідних одиниць. Вони зуміли, нераз і серед важких обставин, з успіхом вести працю і гуртувати для неї загал громадян. Це були без сумніву високоартістичні одиниці з-посеред старшого і молодшого покоління, це були сини села, що знали його потреби, що розуміли його душу і раді були своєю працею допомогти йому розвиватися культурно й економічно.

Коли читаєте це, зокрема ви, читачі-робітники в Німеччині, вам певно приходять на гадку ті люди, що жили у вашому селі. Може священник, може хтось з селян, може учитель, але як часто чи не на перше місце вибивався хтось такий з селян, що хоч не кінчив гімназії, але читав багато, застановлявся над прочитаним і над життям, умів дивитися на нього, і бачити, і вчитися з його фактів. Бо життя, кажуть, найтвердіша, але й найкраща школа для тих, що хочуть чогось з нього навчитися.

Між першими в громаді бували і багатші і бідніші. Багатші газди мали свої родові амбіції і, звичайно, щедрі руку та й не один бідняк зарятювався в них у потреби багато краще, як колгоспник у колгоспі в сов. Україні. Коли такий статочний господар, що був одночасно добрим батьком родини і чесним громадянином, находився в проводі села, то в загальних справах забирало часто тверезе й розумне, господарське слово, бо як умів добре вести своє господарство, як умів зразково виховувати своїх дітей, так і в громадській, в загальній справі умів постояти і розумно порадити.

Нашому селу чужа клясова ненависть, боротьба між багатшими й біднішими. Одиниці, які то тут, то там важилися сіяти клясову ворожнечу, це були найчастіше останні з останніх, мидівські прихвосні, яких цуравав однаково багатший, як і бідніший селянин. Зате наше село цінило й цінить людей чесних, розумних, характерних, без огляду на те, чи він багатший чи бідніший. І багач-себелюб і бідняк-злодійчук однаково ніколи не могли стати першими в шануючому себе українському селі.

Тверезий розум, чисте серце й чисті руки — оце було те, чого ви-магала українська громада від своїх

провідників. Не любило наше село і т. зв. шалених, що, як кажуть, рвалися б з мотикою на сонце. Село цінило і цінить відвагу, але вимагає і розваги, мовляв, розвага при відвазі пригодиться в кожному разі. Той, хто вмів постояти за своє, але одночасно знає, що й коли можна й треба робити — той завжди втішався признанням загалу своєї громади.

Оті перші в громаді, що ціла їх діяльність була спрямована на те, щоб загальну справу розвивати все далі й краще, щоб національний розвиток посувати все вперед, любили дивитися на задні колеса. Це не була недостача відваги, навпаки, це була громадянська відвага взяти повну відповідальність за свої вчинки, за їх наслідки. Коли що-

небудь робили вони чи в своїй, чи в загальній справі, завжди старалися доглянути, здати собі справу, що вийде з їх роботи, або бодай, що може вийти. Бо знали вони, що легше лихо накоїти, ніж потім рани гоїти.

Цінною прикметою отих перших в громаді була віра в успіх доброго діла. Вони не запалювалися нагло до нової роботи, не спалахували солом'яним вогнем, щоб скоро погаснути, щоб опустити руки при першій невдачі. Вони знали, що доля не дає нічого даром, а все, що добре, треба з трудом здобувати. Не одні колоди треба усувати з-під ніг, не одні труднощі поборювати, бо в житті, як на ниві засіяній зерном, і бурян родиться, і хуртовини

бувають, і зливи, і град. Треба багато праці, терпеливості, витривалості. Віра в успіх початого діла — це була та сила, що перших у громаді тримала в проводі, коли інші зневірювалися, падали на душі, відпадали від гурту. Своєю поставою, своїм прикладом провідні одиниці згооохочували, піддержували й потягали за собою інших і завдяки тому — навіть крізь важкі перешкоди й труднощі не одній громаді вдавалося досягнути намічену ціль. І знали всі, що велика в тому заслуга людей перших у громаді, перших творити й постояти за спільне добро.

Але де світло там і тінь. Де добро, там з'являється і зло. Так є і в людських громадах. Тому поза тими, що готові все розумно й щиро служити добрій справі бувають і перші до злого". Але про них дружим разом. (ят.)

В поклони українській матері

Свято Матері почали вперше уряджувати в Америці. Початок цього Свята був такий: два пластуни-юнобики, підчас одної забави прийшли до думки, яка то велика кривда діється матерям, що все лиш працюють і ні хвилинок не мають на розваги, тоді, як їхні діти весело бавляться. Пластуни ці перестали тоді бавитися і пішли додому, щоб допомогти, або хоч улегшити працю своїм матерям. В 1914 році День Матері признано там загально-державним святом.

Тепер Свято Матері влаштовують всі культурні народи, а в тому числі й ми, українці. В цей день — матері дістають від своїх дітей привітання, квіти, дарунки. В День Матері вшановують матір з особливою вдячністю не тільки в себе дома, але й прилюдно. Особливо треба віддати честь і пошану тим матерям, що їх діти віддали своє життя за Рідний Край. В цей день діти повинні сердечно подякувати мамам за всі труди й невгоди, яких вони зазнали виховуючи їх, своїх дітей; щиро поглянути в материнські очі, які нераз недоспали й плакали над колискою; покірно поцілувати руки матері, що невтомно працювали й не раз благословляли; прирікти матері та заховати до неї свою велику любов і пошану на все життя.

Бо хто ж то є Матір? Саме слово „мама" є найкращим і найдорожчим у світі, бо воно є тим, яке вперше вимовляють дитячі уста. Тарас Шевченко говорив колись:

„...на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитятком малим..."
Чому це так?! Бо дитина, від

МАТИ

Є слово, ласкою таке багате,
Яке не забувається й на мить,
Що нас натхненням пестить
і живить,
Йому наймення найцінніше: мати.
Його почули вперше ми з колиски,
Пізнаючи життя людське і смерть,
І мужність наповнюючись вщерть,
Його тримаєм біля серця близько.
У час негоди, горя і невдачі,
У день розлуки вічної лихий, —
Ми часто ним спокуюєм гріхи,
Його згадавши, сміємось і плачем.
О, слово рідне, слово незабутнє,
У цій тривожній, бойовій добі, —
Благослови ж нас до нових побід,
Перехрести нас вірою в майбутнє!
Мих. Ситник.

самого дня свого народження, бачить при собі свою матір. І в день і вночі, як тільки розплющить очі, бачить усміхнене чи журливе матусине лице. Руки матері мнюють, купають дитину і подають їй поживу. Матусина добайливість сторожить над хворою дитиною. Матусині очі з гордістю глядять на здорову та веселу дитину. Матір вчить її ставити перші кроки, навчає слів молитви. Всі матері світу кохакть своїх дітей і за їх щастя готові віддати життя своє.

Мати — це душа родини. Вона тихою, майже непомітною щоденною працею кладе підвалини і під будову громади, народу. Ніхто інший, тільки мати невпинно споглядає в зірницю дитини — майбутньої людини, громадянина. Тільки маги відчуває успіхи чи неуспіхи своєї дитини, розуміє щобетання немовляти та вчить його перших кроків на першій стежці життя.

Отже нема властиво ні одного дня, що не був би днем матері. Всі дні в році — це дні невтомної праці матері, її журби та турботи, але вони для всіх нас проходять якось непомітно.

Один день у році, День Матері, святкуємо всі разом. День Матері — це найкращий, найщасливіший і єдиний день в році для дітей всього світу. Це день, який вдячні діти присвячують своїй найдорожчій матусі. В цей день діти всіх культурних народів пригадують велику посьвату, жертву, терпіння та глибину безмежної любови своїх матерей до них.

У цей день українська дитина повинна відчувати багато-багато більше, як відчувають діти інших народів. Треба тільки глянути в мануле нашого народу і ми побачимо, що коли наш нарід устоявся без огляду на всі удари й на всі нещастя, які мав впродовж тисячоліть, то в тому велика заслуга передовсім Української Матері.

Від найдавніших часів, вона, Українська Мати, вчила своїх дітей рідної мови і молитись, вливала в душі своїх дітей любов до Рідної Землі, до Рідного Народу. Вона вчила дітей цінити й любити рідну мову й пісню та ними дорожити. Коли читаємо життєписи наших видатних письменників, завжди знайдемо згадку про те, що на їх формування душі мала величезний вплив саме мати, співаючи тужних українських пісень, розповідаючи казки й легенди з нашого минулого.

Мати ставила дітям завжди перед очі рідне славне минуле, славних великих предків. Вона — Мати — перша гартувала тіла й душі своїх дітей на важкій, тернистій шляху життя, на службу й посьвату для Рідного Народу, для України.

Дитина для Української Матері — це її найбільший скарб. Вона не пожаліла б для своєї дитини, для її щастя навіть крові свого серця... Але, однак, коли приходила рішуча хвилина, коли рішалося: „Бути чи не бути Українському Народові", — вона, Українська Мати, сміливо гсьорила своїм дітям: синам і донькам: „Не жалійте нічого для рідної справи, як треба, навіть крові власної, навіть життя свого". І висилала дітей своїх на службу Батьківщині, на бій за рідну справу, хоч як тяжко терпіла в душі своїй.

Тоді вона, Українська Мати, ставила собі за приклад Найсвятішу Матір, Матір усіх Матерей — Пречисту Діву Марію, що віддала без карікань єдиного Сина свого на муки, на хресну смерть за спасення людського роду... За цим світлом, святым прикладом іде наша, Українська Мати, коли висилає синів своїх і доньок на жертву за велику справу, на боротьбу за волю Українського Народу.

Тому саме цій, Українській Матері, в її День, українські діти віддають найнижчий поклін — за жертву, любов безмежну, за всі терпіння, за муки й за самовідречення. Поклін віддають і подяку, а зарозом і приречення складають, що через ціле своє життя не забуватимуть науки своєї найдорожчої Матусі і будуть їти тим шляхом Празди і Посвяти, який вона, рідна мати, вказала.

Цій, Українській Матері, українські діти складають приречення, що поки житимуть — для них слово: „Мама" — буде найбільшою святістю, найкращим і найдорожчим словом, таким, яким воно було для нашого безсмертного Кобзаря, що найвище цінив і звеличував у своїх творах ім'я й достоїнство матері.

Українські діти свідомі того, що їй одна мати в світі не зазнала стільки горя, болів і терпіння, і не вчавна стільки любови й посьвати, як Мати-Українка.

Тому в День Матері — всі вдячні українські діти з повних молодечих грудей, з глибини серця — кличуть — кажуть: „СЛАВА І ЧЕСТЬ ТОВІ, УКРАЇНЬСЬКА МАТИ!"
Олександра Романченко.

В чому сила або неміч національної спільноти

Кожний з нас знає, що найбільшим нещастям людини є хвороба. Ні матеріальні недостатки, ні злидні, ні інші життєві труднощі не дадуться людині так у знаки, як недуга, що приковує людину до постелі та відбирає їй змогу власними силами давати собі раду. А що ж це є недуга? Це ніщо інше, як розладдя серед клітин людського організму. Якщо з тої чи іншої причини порушиться правильний порядок між клітинами й вони перестануть являти виконувати свої життєві функції (чинності), то тоді поветрає забурення в цілому організмі і він попадає в недугу. Це щось так, як у машині вискочить з трибів одне чи друге колісця, і тоді мусить станути ціла машина.

Якщо ці міркування перенесемо на людську спільноту, то теж тут ствердимо подібні явища, як у людському організмі або, якійсь складній машині. Від того, як поступають поодинокі члени нації, чи йдуть вони правильним шляхом, чи виконують призначені їм чинності й обов'язки, залежить краще або гірше функціонування цілої національної машинерії, здоров'я або недуга великого національного організму.

На це звернув увагу вже в старині один римський народний прорічник, що звався Мененій Агрипа. Одного разу, як серед римлян повстали великі непорозуміння та заворушення і одна частина народу виступила з ворожнечею проти другої, тоді розповів він їм таку притчу: „Раз збунтувалися члени людського тіла проти шлунка. Як то, базали вони, ми маємо працювати, а він спочиває спокійно, споживає все й нічого не робить. З тієї пори перестали руки носити страву до уст, уста не приймали страви, а зуси не хотіли жувати. Після якогось часу ослаб шлунок, але одночасно стало омлівати й ціле тіло. Аж тепер переоналися члени тіла, що шлунок їм завдячують силу і здоров'я і тому погодилися з ним. Так і патріції (це так звалася одна, панієна частина римського народу) без плебей (друга долішня частина римського народу) загинуть, але загинуть також і плебей“. І нарід зрозумів значення цієї притчі та зараз припинив усі незгоди і внутрішні міжусобиці.

Так приходимо до висновку, що кожна одиниця, як теж менші чи більші гурти, чи, як часом називаємо, партії або групи, мусять у першу чергу мати на оці не своє вузле особисте чи партійне добро, але тільки загальне — добро своєї нації.

Практично це полягає на тому, що кожний з нас повинен охоче підпорядковуватися рідному Національному Проводові, точно й совісно виконувати всі національно-суспільні обов'язки та завжди бути готовим до жертви для національної справи.

В. С.

У МАМИН ДЕНЬ

Привіт тобі, кохана Маме,
У цей великий день!
Прийми вінок бабчань від мене
І китичку пісень.

Дарунків мадних я те маю,
Ні золотих оков,
Тому у ніг твоїх складаю
Свою ніжну любов.

Роман Замковий

„Ми йдемо в бій“

„ПК — Це вчора раннім ранком страшно усім вишкільним табором Галицької Дивізії слово, що рідко коли тут тривожить добровольців.

„Тривога!“ У всіх відділах дивізійного штабу, як теж в окремих частинах неабиякий рух. Військові канцелярії спаковують все у великі скрині, стрільці, підстаршини та старшини збирають свої речі та укладають їх в наплечниках, валізах та окремих клунках. Нічого не сміє залишитися в шафах, все мусить бути швидко готове до від'їзду. Прикази чергуються з наказами.

— Зараз всі по зброю та муніцію!

— Мінати однострої та зимові речі!

— Зараз всім йти за харчами!

У таборі рух неабиякий. Все, що тут живе, не має часу й в голову пошкробатися. Одні бігають сюди, інші тамтуди. Гарматчики підготовляють гармати, переглядаючи ще раз, чи найменша шрубка правильно наложена, чи кожна частина гармати діє справжно і правильно. Ось там витягають постачальні вози, наповнюючи їх сіном для коней, муніцією та іншими конечними в похідні матеріалами. Мотоциклісти розносять щораз то нові прикази до відповідних частин дивізії. Перед штабом кожної частини готові вже до від'їзду стоять особові механічні вози, що повезуть старшин з їх сотнями в незнаму ще в тій хвилині далечині. Перед будівками частин зв'язку стоять вже готові візочки з телефонічним приладдям. На широкій площі збираються вже воєнки з частин гранатометів з своїми возами та приладдям.

До штабу дивізії прибігають раз у раз гінці з відповідними звітами. Головним таборовим шляхом мчаться особові та вантажні авта та мотоцикли, перебігають гінці.

— Що це такого? — намагається довідатися цей і той.

— Не знаю. Здається, йдемо на фронт — відповідає тамтой.

І не тільки не знає цього запитаний, не знають цього також старшини і підстаршини. Знає це тільки самий дивізійний командант, та він держить це у великій тайні.

— Передай цю карточку моїй сім'ї — просять один стрілець, свого товариша, який залишається в таборі.

Велика тайна зависла над вишкільним табором.

— Що це такого?... — шелочуть стрілецькі уста.

— На фронт! На фронт! — передають одні одним.

Всміхаються обличчя, горять очі, стискаються п'ясточки.

— О, дамо доброго прочухання влятим більшовікам! — відгрозуються.

В повітрі відчувається вже запах стрільного пороку. На обличчях стрільців зріна, поважна міна. Цей і той швидко на стопає, кричить, дає декілька слів на карточці до батьків, дружини, дітей, коханої. Слова прощання і надії.

„А коли повернуся до тебе. Дарю тебе, затишним краєм, сонним життям“ — пише стрілець до дружини.

„Коли не вернуся, скажи нашим діточкам, що їх батько гине за країну долю українського народу“.

— просить підстаршина свого друга.

„Сину, я їду сьогодні в бій. Завтра ти мусиш піти!“ — кличе в листі батько-доброволець до свого сина, який може в тій хвилині мріє про свого батька.

Коло полудня приходить приказ, що тільки деякі частини з усіх родів зброї мають бути готові до від'їзду, інші відділи, в першу чергу штабові канцелярії, залишаються на місцях.

Знову нове здивування. Знову нові здогади. Та ніхто не може дати певної відповіді, ніхто не може сказати куди, в якому напрямі виходить бойова група.

Рух, що зачався, раннім ранком, не переривається, хоча він вже менший. У стрілецьких кімнатах, на ліжках та столках, готові наплечники. Коло них кріси, машинкові кріси, пістолі, набійничі з набоями та інше воєнське приладдя.

Коло полкових канцелярій стоять рядом вози всякого рода, готові до від'їзду.

„Ми йдемо в бій“ — несуться слова стрілецької пісні, що ліно в кімнати добровольців у безкраю далечині.

„Наша сотня вже готова“ — плывуть слова з грудей стрільців, які уставлені в бойові похідні ряди, чекають хвилини від'їзду.

Гармати запряжені в коні, виблискують до сонця.

Навантажені постачальні вози стоять одні за одними.

Усе готове до походу. Тільки особові авта з великою швидкістю проїжджають головним таборовим шляхом.

У вечері приходить приказ, що відхід групи призначений на наступний день. До часу відходу обв'язує строге поготівля.

Стрільці вертаються у кімнати, щоб переночувати. Тільки стійкові проходять коло возів, гармат та іншого приладдя, що готове вже до походу на фронт.

Ще зимові проміння сонця не освітили землю, та в таборі вже все

на ногах. Стрільці з всіма речами спішають на площу збірки, де вже збираються всі призначені до походу частини. Старшини і підстаршини переглядають ще в останнє в'їзд своїх воєнів.

Декільканадцять хвилин перед одинадцяткою. Полеи готові до походу. Старшини сідають в авта. На постачальних возах готове вже все.

— Вперед марш! — приказ.

— Марш! — відбивається луною.

— Віо! — гукають візники.

— Вперед! — гомонить все дозвуги.

Спровола рухається похід вперед.

— „Ми йдемо в бій, за нами вітер віє...“ — лунає в тисяч грудей стрільців, які, піднісши голови у гору, глядять гордо на своїх товаришів, яким доля-мачуха не дозволила бути першими серед тих, які йдуть у кривавий тан з відвічним ворогом свого народу і всієї Європи.

— До побачення! Щасливого в'їзду! — кричать ті, які остаються.

— „Подай, дівчино, хустину“ — співає він тамта сотня.

— „А завтра заграти гармати“ — тягнуть гарматчики.

— „Як не заб'є тебе остра куля, то копитом вб'є кобила“ — на ввесь голос співає стрілець з постачального воза.

Проходять вже останні ряди, проїжджають вже останні вози. За хвилину все зникає, ховається за дерева доколишніх лісів. Тільки гуркіт возів та гудіння моторів механічних возів долітає ще до ушей стрільців, які вдвляються в слід тих, що пішли.

„Ми йдемо в бій“ — кричать вони, ловлять вуха тих, які йдуть за ними так дуже-дуже далеко, бо їм немає там... серед тих найперших.

Цього ж вечора вернулася бойова група в табір.

Це була тільки дуже добре введена вправа.

Восняний звітодавець
Степан Конрад

На христинах

— Коли я, Стефо, дивлюсь на тебе, мені знову згадується вона, чужа але до болю дорога, мати.

Було це в минулому році. На світанку наша частина українських добровольців перейшла до наступу. Над нами палаюче небо, спереду голосять зловіщі кулі, а під ногами стугонить рідна земля. Але ніщо — ні вогонь ворожих скорострільців, ні глибина ярів, не могли зупинити нас. Ми тоді забували все на світі і йшли вперед. А потім, як зараз, пам'ятаю: густа трава, чорний дим, моя власна кров. Стогну і ледве-ледве шелочу сраглими губами: „Напевно помру“.

— Ні, ти будеш жити!

Я тепер добре пам'ятаю ці слова, але тоді, хоч і чув їх, все ж більше мене байдужим до всього. В голові ходила обертотом земля а в очах — туман. І ось уявляю — хтось переважає мою рану і потім прикладає до губ пляшку з холодною водою.

— Пий, тобі легше буде.

Мані справді полегшало, туман в очах прояснився і я вже чітко бачу переді мною стоїть мати, старша жінка.

— Ну, як, правда ж легше тепер?

— Хто знє! — питаю.

— Мати.
Але я втратив давно вже свою матір і тому хитнув головою і сказав: „Ні“.

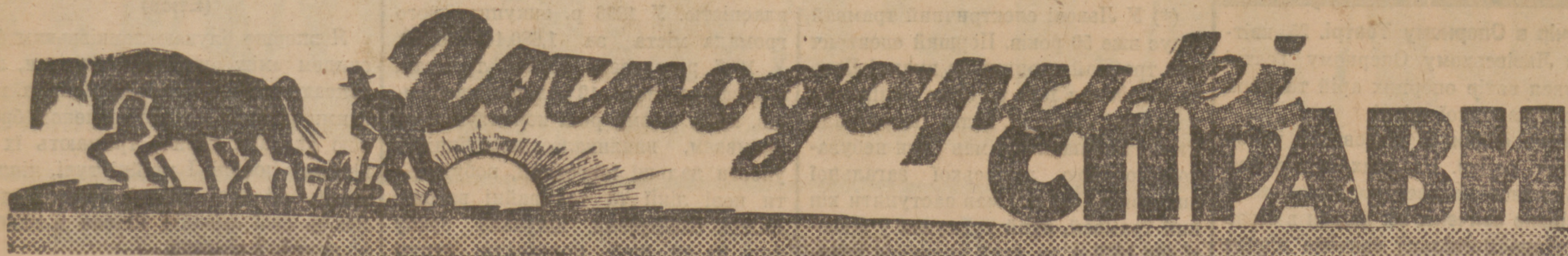
Ні, кажеш, Бх, ти ж, хлопче! Вона, глянула у восторожений простір, куди погнала наша частина ворога, і показала рукою. — Там де є син мій пішов у наступ. Я все ніяк не могла заснути і ось ранком побігла з села на поле недавнього бою. Я знайшла тут пораненого тебе...

Перші промені сонця пробігли за дерев молодого гаю і впали на моє лице. Здавалось пахла трава в повітря, як м'який трупок. Я ніби вже не відчував болю — хотілося дихати свіжим ранішнім повітрям і слухати її, стару жінку. Я слухав.

— Зрозумій, — казала вона, — може й моему синові деєсь прийдесть так, як оце тобі і коли його зустріне мати, вона, як і я, допоможе йому, бо вона мати.

Замовкла на хвилину, потім: — На ось це кусочок хліба. Більше нічого, сину, не взяла, війна... Я простягнув їй свою долоню і хоч хліба не взяв, але щиро-щиро потиснув її старечу руку і сказав: „Дякую... маме“. Тоді я ще глибше зрозумів зміст цього великого слова...

І ось я таки дійсно живу. І коли

Плян піднесення поголів'я овець у Генеральній Губернії

(х) З уваги на спеціальні воєнні відносини і також через те, що заморські ринки відтіляті, зріс попит на волокняну сировину. На нашому терені вовна займає дуже важку позицію. Щоб збільшити кількості вовни для текстильного промислу, треба збільшити поголів'я овець. Хліборобська влада саме поставила собі, між іншим, за ціль піднести годівлю овець у Ген. Губернії.

Перед кількома століттями, Європа була вповні самовистарчална, якщо йде про вовну. У зв'язку з розвитком промислу населення Європи почало швидко збільшуватись і разом з тим зріс попит на харчі. Щоб достосувати попит до збільшеного попиту на внутрішньому ринку, збільшено поверхню управної землі коштом лук і пасовиськ. Внаслідок цього зменшилося поголів'я овець, в той час, коли заморські ринки, головне Австралія, Нова Зеландія, Південна Африка стали головними доставниками вовни. Найбільші користі з того тягне Англія, що стала торговельним посередником і крім того стягала транспортні оплати за перевіз вовни на своїх кораблях.

У Польщі, перед розборами, в XVI віці, годівля овець була добре поставлена, але найкраща вовна йшла за кордон, головне до Саксонії, Че-

хії, на Шлезьк і через Данціг до Голландії та інших західних країн. В тому часі добре організовані цехи ткачів мали виключне право скупку. В XVIII, в. справа змінилася основно, бо цілу торгівлю вовною опанували жиди.

В теперішній Ген. Губернії є приблизно пів мільона овець. Цей стан поголів'я звичайно малий. У зв'язку з тим, хліборобська влада вирішила збільшити поголів'я овець і піднести їх расу. Щоб виконати це завдання, до плану на 1943-44 рік вставлено імпорт 1500 розплідових

Загальні завваги про годівлю курчат

(*) У перших днях після того, як курчатко виклюється з яйця, воно не потребує багато поживи, але вона мусить бути чиста, доброї якості і мати складники, що потрібні для належного розвитку курчати. Часто занадто спішимося з першою поживою для курчатка — а це не тільки зайве, але й шкідливе, бо воно, поки вийде з шкаралупи яйця, дістає деякий запас поживи в формі решток жовтка, що їх мусить спокійно стравити. Тим то першу поживу треба подати курчаткові в 24 години після того, як воно виклювалося з яйця.

Найчастіше дають курчатам вогкі мішанки і варену пашу. Таку поживу курчатка радо їдять і швидше ростуть, але їх ріст нерівномірний. Годівля вогкою пашею вимагає крім того багато праці в зв'язку з приготуванням та ще вогка паша легко кисне в теплі дні і курчатка внаслідок цього хворіють. В загальному вогку й варену пашу більше даємо курчатам тоді, коли годуємо їх на м'ясю.

При сухій паші менше праці, крім того курчатка мають легший доступ до неї, вони ростуть рівномірніше і не хворіють на бігунку. Зокрема, коли хочемо дочекатися курей, що добре неслися б, годуємо курчатка сухою пашею, даючи тільки двічі на день варену їжу. Суха паша — це збіжжєвий шріт, грис і крупи. По трьох тижнях призвичаємо курчат до грубої паші, додаючи потовчене й ціле зерно. М'який корм, це в першому тижні т. зв. яєшний сир, із розбитого в молоці яйця, підогрітого на вогні до густої яєшні. Від другого тижня яєшний сир можна заступити сипною вареною кашею, а далі домашньою вареною картоплі.

Яєшний сир приготуємо, рахуючи одне яйце на 30 курчат денно. Подаємо його на вузьких, довгих дощечках, що їх після годування курчат негайно треба вимити і висушити. Це торкається також малих корит, що в них подаємо вогкий корм. Крупи і всякі інші сухі мішанки подаємо в малих коритцях, у білковій паші, що її даємо курчаткам, повинна бути частина білка тваринного походження. Дуже цінний корм — це молоко й молочні продукти, які дуже добре впливають на ріст і розвиток курчат. В перші дні треба подавати солодке молоко дуже обережно в невеликій кількості, бо воно

швидко з Німеччини, в тому 700 самців раси мериносів. Вівця раси мериносів дає з кожного квадратного сантиметра 8.500 волокон, звичайна вівця дає їх тільки 720.

Над правильним ходом годівлі овець у кожному повіті виконує нагляд уряд годівлі тварин під керівництвом окружного агронома. Ліценції та старанний добір місцевих рас при схрещенні зі штучними плехетних рас причиняться до поправлення теперішнього стану. Зразкові вівчарні — це також засіб для піднесення красоти годівлі, бо дрібні господарі мають змогу наочно приглянутися, як виховують і годують овець у зразкових вівчарнях.

швидко кисне. Посудину за кожним разом треба добре мити. Після чотирьох днів можна давати вже й кисле молоко.

Крім цього від першого дня варто давати курчатам імперальний корм — товчену шкаралупу з яйця, дерев'яне вугілля, мелені кістки і т.д. Це для курчат має важливе значення.

З уваги на вітаміни в годівлі курчат, важну роль відіграє дрібно посічена зеленниця, що її треба давати зокрема раннім курчатам, які не мають змоги самі собі її вишукати. Для того сіємо для них у скриньках збіжжя. Якщо взагалі немає зеленої паші, заступаємо її тертою сухою морквою.

ВИШКІЛ БУДІВЕЛЬНИХ ФАХІВЦІВ

(*) Війна руйнує, але й будує. Під теперішній час існує величезне запотребування на вишколеного будівельного робітника, хоча не бачимо, щоб у містах повставали великі будівлі. Зате виростають у великій кількості інші будівлі, що тісно зв'язані з потребами війни. Саме тому потрібно так багато кваліфікованих сил. Щоб їх вишколити, в найближчому часі в декількох областях організують вишкіл для нефахових робітників у фаховій будівельній і теслярській практиці. Навчання вестимуть найбільш досвідчені в цьому ремеслі майстри.

КУРСИ ДЛЯ ПЕРСОНАЛУ ХАРЧІВЕНЬ

В усякого роду збірних варстатах праці існують тепер харчівні, де працівники дістають дешевий і поживний обід. Число тих харчівень росте, але господарка в них ведеться за власними не завжди економічними методами, при чому персонал не стоїть на потрібному рівні. Завданням такої харчівні — дати смачну й повновартну їжу, не марнуючи при тому відживних вартостей ужитих харчів. Сьогодні, підчас війни, виконання цього завдання являється одною з головних умов раціональної господарки. Для цього доконче потрібно перевишколити персонал харчівень. З цією метою організовано в окремих областях курси, ведені в зразково влаштованих харчівнях спеціалістами-кухарями, що вишколені саме в цій ділянці.

Городництво — джерело прибутку сільських господарств

Управа городни вимагає багато праці, але ця праця дуже рентабельна. Ще до війни багато сіл займалося управою городни та мали з цього чималі прибутки. Як приклад можна згадати село Добров'яни у Заліщищині, яке продукувало помідори та село Цапівці, чи Лощнів, які плекали цибулю.

Є знову інші села, де селяни дохід черпають із садів. Правда дохід із саду більш непевний і тому змушує свого власника довго чекати на цей дохід. Город вже в першому році навіть при найгірших атмосферних умовах вертає весь вклад капіталу і праці. Треба лише подбати про добру землю, працю і вчасний висів. Чим городина вчасніша, тим кращий дохід. Ще на одне треба звертати увагу. Хто хоче мати дохід з городни, хай не управляє зсього потрошку. Така господарка добра для себе, але не на збут. Хто хоче городину збувати і в цей спосіб придбати собі гроші, той повинен засіяти морг, чи пів, моркви, петрушки, капуста великий кусок помідорів, капуста, цибулі, фасолі. Памятаючи про те, що важко буде дістати робітника для обробки городу, треба придержуватися при собі городни рядкового висіву. При рядковому висіві швидше і ліпше управити городину, чим при висіві з руки.

Господарі, що бажали б розпочати управу городни на ширшу скалю, можуть через філії Сільського Господаря, або через Союз Огородників старатися набути різне обладдя, що улегшує працю, напр., планери, сівники, мотички, далі можуть старатися і про набуття насіння.

Господар з одного морга поля може мати 100 цт моркви, цибулі, чи капусти, при найгірших атмосферних умовах. Пшениця завжди залежить від погоди восени, весною і літом. Одна сльота в жива нищить нераз увесь врожай пшениці. При управі городни, хоч праці більше, але ризик далеко менший. Що ж до ґрунту, то і пшениця і городина вимагають однаково доброго ґрунту. Про те, який саме рід городни в даній околиці належить управляти і якого ґрунту дана городина вимагає, кожний господар може дістати певні відомості в повітових, чи волосних агрономів, або в філіях Сільського Господаря.

Сьогодні важко дістати насіння. Щоб усунути цю перепону, треба подбати про власне насіння. Уже цієї весни треба висадити відповідну кількість моркви, цибулі, буряків, щоб в наступному році мати своє власне насіння.

КВІТЕНЬ І ТРАВЕНЬ

призначені на переведення всенародної великодня збірки „ПИСАНКИ" УЦК на допомогу збіжжям.

тепер оце дивлюсь на тебе, Стефо, мені знову згадується вона, чужа, але, ніби своя, до болю дорога українська мати. Я хочу, щоб ти була такою.

— Правильно сказав, Михайле!

— Вип'ємо ж за добру, молоду матір!

Стефа сиділа на покуті біля свого чоловіка і тримала на руках свою першу дитину.

— Ну що ж, знайте, що горілки я взагалі не п'ю, але за це та ще й ради християн, вип'ю.

— Тільки до дна! — зауважив тхось.

Коли всі дружньо опустили і знову поставили на стіл чарки, Михайло глянув на молоде подружжя — чоловіка в військовому однострої і Стефу з немовлям на руках.

— Хай же росте великий ваш син і буде подібним до свого батька, що зараз вийде з нами знову до воєнської касарні.

— Виросте, Михайла, обов'язково виховаю таким — весело кинула Стефа. — Тільки ви, хлопці, воюйте так, щоб ворогові не довелось замучити горем сина мого. Чусте?... — всі на мить замовкли. Здалека доносився приглушений гуркіт фронту, а вулицею, мов стріла, пролетіла військова автомашина і зникла в голубому надвечір'ї галицької землі. Але Стефа вже не прислухалася. На обличчі її сяла незвичайна усмішка щастя. Вона весело дивилася на свого сина, ніжно пригортаючи його, мов китицю дорогих квітів, до грудей. В неї сьогодні свято — христини. Вона тепер справжня мати.

Петро Карпенко-Криниця.

Н О В И Н К И

Вечір в Оперному Театрі. 25. квітня в Львівському Оперному Театрі відбувся вечір оперних арій та української народної пісні.

Дитячі садки. У Львові діє тепер 3 дитячі садки. На днях садків має збільшитись до десяти.

Спільне свячене. 23. квітня в Львові відбулося спільне свячене дівчат та хлопців львівських гуртків В. С. У. М. На свяченому були присутні також п. Добрянський, як представник Прозидії УЦК, проф. Зелений—керм. Відділу Опіки над молоддю, п. Ц. Палів — референт ВСУМ та представники преси.

В поклін Тарасові. В с. Дорогоїв на Перемишлянщині, з нагоди 130-х роковин з дня народження Т. Шевченка, відбулася велика академія та концерт. Реферат про творчість ксбзаря виголосив студ. Данчишин.

Війсьна проти сарани. На великих просторах французької північної Африки, наслідком довготривалої посухи, з'явилися великі маси сарани. Влада була змушена притягнути військові частини до акції поборювання цієї язви. Навіщення саранною околицям грозить голодна катастрофа.

**Від 8-го до 14-го травня
затемнення об'язує
від год. 8.40 веч. до 4.30 рані**

ЯК КОЛИСЬ КАРАЛИ ПАСКАРИВ?

Були часи, коли карано не тільки за паскарство, чи шахрування, але за побирання відсотків за позику. За часів 30-літньої війни обов'язували щодо деяких продуктів сталі ціни. Так, напр., фунт волового м'яса не смів коштувати більше як один гріш. Нарушення розпорядків було гостро каране. Пекарів, які випікали лихий хліб, або обманювали на вазі, замикали в відповідну клітку, яку в Нюрнбергу ще в половині 18. століття закурювали в ріку; таким викупаним пекарям певно відхотілося вже обманювати людей. Суворіше карали фальшивників харчів на початку минулого століття. Тоді банду фальшивників, які додавали до хліба піску та дерева, засуджено на смерть і розстрілювано. В тій цілі усталено ряд бочок із гноівкою. До кожної бочки вміщено одного злочинця так, що гноївка сягала йому аж до уст. Опісля змашерував відділ піхоти і перед очима засуджених наладував кріса гострими кулями. На команду „вогонь” щезли, очевидно, всі голови в гноївці і виринули знову на верх, коли вже догадувалися, що кулі перелетіли над головою. Це повторювалося кілька разів. В міжчасі прийшов незамічений злочинцями другий відділ піхоти і коли засуджені виставили після сальви голови з гноївки їх постигла смерть від куль другого відділу. Після того подібні шахрування більше не повторювалися. (*)

Дрібне оголошення

Хто знає про точне місце перебування моєї матері і сестер із села Петриків біля Тернополя прошу мене повідомити за нагороду: Josef Kultschuzkij b. Artur Böhmisch Moosheim 32 üb. Döbeln, Sachsen. 32 1-2

50-ліття електричного трамваю у Львові

(*) У Львові електричний трамвай існує вже 50 років. Перший електричний трамвай виринув на вулиці Львова 21. квітня 1894 р., отже раніше як у Парижі, Лондоні, Відні, Петрограді, Римі і Варшаві. Він мав бути небувалою новиною львівської загальної вистави в 1894 р. і мав заступити кінний трамвай, який курсував у Львові від 1870 р. та який виявився невістарчальним.

Уведення електричного трамваю натрапляло на численні труднощі, між іншим на спротив консервативних мешканців Львова, зокрема Личаківської дільниці, але все таки по 15 засіданнях Міської Ради, перші електричні трамваї появилися на вулицях міста. Перша трамвайна лінія вела з головної стації на виставову площу, друга її віднога на Личаків. Час їзди зі стації на Личаків виніс 32 хвилини. Трамваї від'їздили що 5 хвилин. Зразу їздило лише 18 вагонів, які ділилися на дві класи — кращу першу класу і гіршу та дешевшу — другу. Підчас першої світової війни скасовано поділ на класи.

Зразу трамвай був приватною

власністю. У 1896 р. викупила його громада міста за 1,680.447 корон. У 1907 р. знесено кінний трамвай, а поважне число, 12 мільонів пасажирів, які у цьому році користувалися трамваєм, викликало необхідність увести дальші інвестиції, побудувати нові лінії та трамвайні вагони. Навіть електрична існувала зразу лиш на те, щоб постачати струм трамваєм, а заклад освітлення міста завдячує своє повстання теж трамваєм.

Після війни почалася дальша розбудова трамвайної мережі. Кількість вагонів перевищала 210. Найдовшою трамвайною лінією у Львові, довжиною в 9 км. є лінія від залізничної стації до Гаврилівки.

Війна поставила трамвай перед тяжкими завданнями. Вагони перевантажені пасажирами, яких у 1943 р. перевезено 80.000.000. Це місячно 7—8 мільонів людей, тобто 25 разів стільки, скільки Львів нараховує мешканців. Це найкраще свідчить про тяжку й жертвенну працю, яку мусить виконати трамвайне підприємство.

Гігієна одягу

(х) Не тільки людське тіло вимагає чистоти, плекання, сонця і повітря, але також і накриття тіла — байдуже, чи воно нове, чи старе — повинно бути утримане в чистоті. Одяг треба чистити від болота, бруду і то не тільки зовнішню, але також і внутрішню сторону. Нечисте накриття утруднює доступ повітря до віддихових комірок, що робить людину отяжілою і нездібною до праці.

Не треба забувати, що убрання потребує також повітряної купелі, так само, як тіло людини. Тому треба перед кожним сном вивісити його на вільному повітрі. Коли хтось має можливість, хай вивісить убрання на цілу ніч поза кімнатою снання.

Голова людини найменше потребує якогонебудь накриття. Вже сама природа покрила її волоссям, що хоронить її перед шкідливими проміннями сонця і холодом. Щоб не перестудити голови людина носить зимою тепліше накриття. Шия людини повинна бути найбільше свободна. Тісний ковнірець, чи сильно перетягнута краватка здержує нормальний обіг крові, що спричиняє дуже часто неприємний біль голови і серця.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО КРАКІВ—ЛЬВІВ

Допущено до вжитку в школах з українською мовою навчання розпорядком Головного Відділу Науки та Навчання в Уряді Ген. Губ. з дня 3. 5. 1943 р. ч I. — 403

Проф. д-р Євген Грицак

ПЕРЕГЛЯД ГОЛОВНИХ ЗРАЗКІВ
ВІДМІН І РЕЧЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ.

Ціна 2.50 зол.

Замовляти в усіх книгарнях.

Видавництво подрібних замовлень не виконує.

Хто носить тісні ковнірці, наражується на хворобу органів шиї та проявляються часті об'яви короткозорости. Головно вліті мусить бути шия якнайбільше вільна.

Штани повинні бути вигідні та не треба стягати їх за сильно поясом.

Ноги є найбільше наражені на різного роду нечистоту. Тому треба скарпетки часто змінювати, а ноги мити. Черевники носимо звичайно до величини ноги, щоб не наразитися на різного роду болі і натиска, які пізніше дуже трудно усунути, а нераспричинюють багате болів.

Гігієна одягу надає людині гарний вигляд. Воно не мусить бути нове, але мусить бути чистеньке. Бруд, нечистота, недбалство приносять людині різного роду хвороби, що стають джерелом багатьох нещастя. Чисте тіло і чистий одяг — це шлях до здоров'я.

ІСПИТИ В РЕМІСНИЧІЙ ШКОЛІ

(*) З уваги на цілий ряд запитів про предмети, що належать до теоретичної частини челядницького іспиту в ремісничих школах, подаємо до відома, що цей іспит складається з двох частин: письмової й усної. Письмовий іспит обіймає такі предмети: фахову науку, фахові рахунки й рисунки та чужу мову. Для виконання письмового завдання кандидат має дві години. За кілька днів після цього відбувається усний іспит, що обіймає загальні й фахово-теоретичні знання.

„Дух” з Гетеборгу. Сторож цвинтаря у Гетеборзі (Швеція) помітив був від якогось часу, що між могилами з'являється ночами дух, хоч контролю вдень не виказувала нічого підозрілого. Нарешті повідомив він поліцію і два поліцейсти засіли вночі, щоб приглянутися духові. І справді „дух” з'явився вночі, а коли поліцейсти почали до нього кричати, зник в одному великому гробі. Поліцейсти пішли за ним і в мурованій гробни-

Непокірний вогонь

(Етюд)

Я вперше блукаю лемківським бескидом між крутими скелями, що звисають над шумливий Попрад, густими лісами, що сизо-зеленою бронзою скували гори і тримають їх у вічному полоні. І мрійні тучі, чіпляючись об їхні гострі леза, щедро ллють свої холодні сльози в глибокі яруги, в долини.

— Слава Богу, дощ іде якраз у пору, проросте зерно, зазеленіють ниви. — Це оре одвічний господар цих долин, цих клаптиків гірських — наш брат по плоті й крові — лемко. Його нивка висить над самим узбіччям Попраду, на схилах крутої гори, де нещодавно вирубано ліс. Те неродюче глинище з камінням — увесь його ґрунт, від якого залежить животіння всієї його сім'ї.

Важко сопуть сухі низенькі корівки, тягнучи під гору плуг, що вивертає коріння і креше об підземні камінці. Аж іскри сиплються.

— Гей, воли, до вечора вже близько, — каже втомлений лемко, витираючи рясний піт з запаленого чола краєчком латаної свитини.

— Гей, воли, — підгакує лемкиня, уперто тягнучи їх за налігач на сусідньому клаптику поруч.

Усе узбіччя гір, зелені схили, викорчований ліс, використовує хазяйський лемко. Бо тут земля на вартість золота та й клімат зрадливо-суворий. Треба вчасно виорать, засіяти, посадити поки не пізно. Погода тут безжалісно мінлива — то припече, то паморозь, то злива. А то рік, кажуть лемки, великий град потолочив їм ниви, позбивав на пні врожай і тим ще більш збіднив мізерний той достаток.

Пошли ж Ти, Боже, їм цього року рясний-рясний врожай. Бо я, що виріс на найродючіших і найбагатших ґрунтах придніпров'я, що славлять увесь світ врожаєм своїми, ще сумніваюсь, дивлячись на ці клаптики убогі. „Хіба тут що виросте?” — питаю сам себе. І відповідь знаходжу швидко, як подивлюсь на зігнуту спину працюючого лемка, на його спитніле чоло, на невгасимий блиск його очей. У тих очах я пізнаю українську впертість і трудову любов.

— Ні, виросте! На камені виросте дорідне зерно, що кине лемко в ґрунт. То ж невиспущий трудар-українець обробляє той ґрунт. Ту глину й камінь той віками просочували піт і сльози нужденних трударів, сумирних газдів лемківських узгір. Земля йому за труд віддячить найщиріше. І буде той врожай збирати собі лемко, що Богом предначинаний для нього.

А покищо нехай собі шумить Попрад і мрійні хмари хай мережать небо, віщуючи грозу весняну. Хай плуг коріння вивертає і креше об камінь.

Хай вічно пломеніє в покірних очах лемка той непокірний і невгасимий вогонь.

М. Васильчук

с. Жегестів, квітень 1944 р.

ці найшли полничку з книжками, стіл, крісло та сінник. Справа була проста: „дух” був звичайним безробітним, що не міг найти мешкання і як міг вигідно влаштувався у гробниці.

ЦІНИ ОГолошень: За 1 мм. на 1 шпальту, за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. ДРІБНІ ОГолошення: 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає «Українське Видавництво», Краків, вул. Райхштрассе 34. П. Телефон 230-39.

З друкарні «Нова Друкарня Денникова» під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamthalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Telegrafstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.